

RMUTNC Proceeding

8th RMUTNC & 7th RMUTIC
Rajamangala University of Technology Krungthep
Bangkok Thailand 2016

Creative Technology for All

ราชบัณฑุรค์สร้างเพื่อสังคม

24 - 26 August 2016

Rajamangala University of Technology Krungthep

8th Rajamangala University of Technology National Conference

RAJAMANGALA
KRUNGTHEP

RAJAMANGALA
KRUNGTHEP

For More Information
Rajamangala University of Technology Krungthep
Tel. +(66) 2287 9600 ext 1177
Fax +(66) 2287 9684

www.rmutcon2016.org/

8th RMUTNC
การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ระดับชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2559

เอกสารรวบรวมบทความวิจัย การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลระดับชาติ ครั้งที่ 8

ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

จัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เลขที่ 2 ถนนนางลินจี้ ทุ่งมหาเมฆ
สาทร กรุงเทพ 10120
พิมพ์เมื่อ สิงหาคม 2559

คำกล่าวต้อนรับ

ในฐานะประธานการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ระดับชาติ ครั้งที่ 8 (8th RMUTNC) ขอต้อนรับทุกท่าน นักวิจัย วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญและนักศึกษาจากองค์กรและมหาวิทยาลัย ต่างๆ ที่ให้เกียรติมาร่วมงานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุ่งมองในด้านวิชาการ เทคโนโลยีสร้างสรรค์ รวมถึงการค้นพบนวัตกรรมทางการศึกษาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญในการ สร้างประโยชน์แก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจทั่วภูมิภาคของประเทศไทยต่อไป ด้วยความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในปีนี้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลกรุงเทพขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมเสียสละทั้งแรงกายและแรงใจและเวลาอันมีค่า เพื่อ ผลักดันให้เกิดการประชุมวิชาการครั้งนี้ขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าด้วยความร่วมแรงร่วมใจอย่างต่อเนื่องนี้ การประชุมวิชาการการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ระดับชาติ ครั้งที่ 8 จะพัฒนา เติบโตต่อเนื่องไปทุกปี จนก้าวสู่การเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีได้อย่างแน่นอน

ในโอกาสนี้ ขอขอบคุณ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ศาสตราจารย์ ดร.Masahiro Fujiwara ศาสตราจารย์ ดร.Guoqing Guan และศาสตราจารย์ ดร.Keat Teong Lee ที่ให้เกียรติรับเชิญเป็นแขกสำคัญของการ ประชุมครั้งนี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอต้อนรับสู่การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ระดับชาติ ครั้งที่ 8 อีกครั้งหนึ่ง และ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านจะได้รับประโยชน์และความพึงพอใจจากการความรู้และกิจกรรมมากมายที่ จัดเตรียมไว้ในการประชุมนี้

ดร.สาริท พุทธชัยยังคง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ประธานกรรมการกิตติมศักดิ์ การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ระดับชาติ ครั้งที่ 8

สารบัญ

คณะกรรมการบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภารณ บางเจริญพรพงศ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปราโมทย์ อันนัตวรานพงษ์
 รองศาสตราจารย์ ชนิษฐา เจริญลาก
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยันต์ ไชยยะ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรกนล ศรีเดือนดาว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สำเร็จผล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ โสภณธรรมภาน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิวา เสาร์สิงห์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมลี นันทศิริผล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาญ ช่วยพันธ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร คำภีระภาพพันธ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ จ้าวสุวรรณ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัชวาลย์ สุขมั่น
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัญญาตัน ตรีเนตร
 ดร.ปิยะ ถีระพันธุ์เมธี
 ดร.ชลธิรา สารวงศ์
 ดร.เลิศลักษณ์ แก้ววิมล
 นายฉัตรชัย รักถิน
 นางสาว ชุดima บัวรุ่ง
 นางสาว เอมอร ชนะกุล
 นางนาฏนภา ใจเขี้ยว
 นางสาว เกตุวดี อุเทน
 นางสาว สุกัตรา ชาวนีอ

ลำดับ	รายการ
1	C
2	C
3	C
4	C
5	C
6	C
7	C
8	C
9	C
10	C
11	C
12	C
13	C
14	C
15	C
16	C
17	C
18	C
19	C

ลำดับ	รหัสบทความ	ชื่อหัวข้อ	หน้า
145	GT.0131.011	การเพิ่มผลผลิตมีเหตุโดยการหมักร่วมน้ำทึ่งในงานนี้ย่างขันและของเสียงสีเชือรอด้วยกระบวนการหมักแบบรักษากลางขันตอน	328
146	GT.0142.003	เครื่องกำเนิดไฟฟ้ากังหันลมความเร็วรอบต่ำ 3 เฟส	331
147	IP.0012.011	แผ่นยางกันน้ำอย่างรูปแบบสามเหลี่ยมสำหรับพื้นที่ไม่มีผู้คน	333
148	IP.0022.014	การพัฒนาความสามารถภาษาไทยเพื่องานออกแบบแพทช์	335
149	IP.0022.022	การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีคานต์ต่อผู้คนในผู้คนที่ล่องทาง	337
150	IP.0041.003	การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาไทย เพื่อร่วมรับตลาดนักท่องเที่ยวญี่ปุ่น: กรณีศึกษา น้ำตาลมะพร้าว จังหวัดราชบุรี	339
151	IP.0041.004	การออกแบบผลิตภัณฑ์พรีเมียมเพื่อส่งเสริมการตลาด กรณีศึกษา บริษัทมาลีเอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด	342
152	IP.0041.015	การออกแบบและพัฒนาชุดอุปกรณ์การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการรับรู้ทางอารมณ์ สำหรับเด็กที่มีความติดข้องสมอง	344
153	IP.0042.016	การออกแบบและพัฒนาฐานรูปแบบวัสดุคงแต่งสำเร็จรูป จากพางข้าวและข้าวโพด สำหรับอาคารสำนักงาน	347
154	IP.0042.019	ออกแบบบรรจุภัณฑ์ผ้าฝ้ายหอมีของกลุ่มแม่บ้านเจริญรุ่ง 5 เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร	349
155	IP.0042.021	การออกแบบและพัฒนาวิธีการสร้างสรรค์งานผลิตภัณฑ์ จากใบหญ้าแฟกต์ด้วยผ้าไหมไทย	351
156	IP.0062.008	การออกแบบและพัฒนาเฟอร์นิเจอร์จากวัสดุแผ่นไม้อัดผักตบชวาและเส้นใยผักตบชวา สำหรับตกแต่งบ้านพักอาศัยขนาดกลาง	353
157	IP.0071.0010	การผลิตแผ่นคอนกรีตบุ้ฟานหางเท้าที่มีส่วนผสมของเนื้อปาล์มน้ำมัน	355
158	IP.0072.006	การศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการขายและแสดงออกถักท่อนเฉพาะถิ่น กรณีศึกษาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมมะหรี่พี จังหวัดสระบุรี	358
159	LT.0032.004	การควบคุมความเร็วบนท้องถนนโดยใช้เงินชดเชยความเร็ว	360
160	LT.0091.003	การแก้ปัญหาการจัดเส้นทางขนส่งแบบมีกรอบเวลา โดยวิธีการอัลกอริทึม: กรณีศึกษาบริษัท พลิตชั้นส่วนยานยนต์	363
161	CE.0011.013	การส่งเสริมกระบวนการทำงานแบบสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีวคุณด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์	364
162	CE.0011.029	การศึกษาการเรียนแบบนำคนเองโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์	366
163	CE.0022.016	บทเรียนออนไลน์เรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความโดยการวิเคราะห์ตัวอย่าง	368
164	CE.0031.017	An Approach of Communicative Language Teaching in Developing Thai Students' Pronunciation of English Final Sounds and Connected Speech	370
165	CE.0031.027	การศึกษาผลลัพธ์ของการเรียนโดยใช้การสอนแบบบูรณาการ STEM+A สำหรับรายวิชา เทคโนโลยีสื่อสาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	372

การส่งเสริมกระบวนการทำงานแบบสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู

ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์

ศศิธร ชูแก้ว¹, สุขุมาล หวังวนิชพันธุ์¹, วรดานนท์ เมฆนิธิ¹, ศุภชัย หอวิมานพร² และ วินิธรรม สุดคันธ์³

¹คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

²คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

sasithorn.c@rmutp.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research are to implement learning processes based on the collaborative learning method on Facebook that has been widely used throughout the world, to develop learning model enhancing students' learning and to create students' satisfaction with social community usage. Our work mainly focusses on integrating the collaborative learning theory with learning processes to enhance students' creativity. The selected participants include 31 pre-service teachers who are enrolled in the Computer-Assisted Instruction Package course. The experimental results reveal that the proposed approach can efficiently improve students' learning achievement at the level of .05 of statistical significance and students' satisfaction have been very high level. Furthermore, these technique can indoctrinate students to achieve the creative thinking and to effectively adapt modern information and communication technologies in teaching/learning processes in their future carriers.

Keyword: social community, computer-assisted instruction, collaborative learning

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่นำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์ที่เรียกว่า Facebook ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในประเทศไทย ฯ ทั่วโลก เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการใช้สังคมออนไลน์ วันเป็นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและสร้างความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์ ภายใต้บริบทการใช้งานในประเทศไทยได้มุ่งเน้นการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนของผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 31 คน ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำหรับ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดียสำหรับเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสร้างความพึงพอใจที่ดีในการเรียนของผู้เรียนในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการใช้

เทคโนโลยีในการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่จะเป็นครูปฏิบัติการในอนาคตอีกด้วย

คำสำคัญ สังคมออนไลน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์สำหรับ การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ปัจจุบันนี้ได้มีการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการกับการเรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาและลดต้นทุนที่เกิดขึ้นในจัดการเรียนการสอน การนำวิธีการสอนที่เหมาะสมสมานจากกับเทคโนโลยีระบบเครือข่ายอินเทอร์ที่ก้าวสู่ยุคสังคมออนไลน์ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำหรับ ของคณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งเป็นรายวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถผลิตผลงานด้านมัลติมีเดียที่มีความน่าสนใจและท้าทาย พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้อื่น ปัญหาที่เกิดขึ้นคือผู้เรียนยังขาดความร่วมมือซึ่งกันและกันไม่กล้าที่จะนำเสนอแนวความคิดของตนเองอย่างแท้จริง ลักษณะของการสร้างสรรค์ผลงานที่ต้องทำด้วยกัน อีกทั้งผู้เรียนยังขาดการติดต่อประสานงานในกลุ่ม เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัย ที่ต้องการหาข้อสรุป ไม่มีการสอบถามหรือหาข้อสรุปด้วยกัน หากผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดและความเข้าใจต่างกันเมื่อยังขาดการจัดปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาและไม่สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ในรายวิชาดังกล่าวได้ จากเหตุผลข้างต้น จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยได้นำข้อตีของสังคมออนไลน์ที่รู้จักกันดี คือ Facebook มาบูรณาการกับวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

ในการปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้เริ่มจากผู้สอนวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้จากแผนการสอนรายวิชาพิเศษในหัวข้อการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำหรับ ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 30 คะแนน โดยเวลา 20 นาที เมื่อเสร็จแล้วผู้สอนได้สร้างกลุ่มในโปรแกรมสังคมออนไลน์ที่เรียกว่า Facebook หลังจากนั้นให้ผู้เรียนเข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคมออนไลน์ และให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนในรายวิชานี้ในกลุ่มปิด จากนั้น

ผู้สอนนำการซึ่งข้อตกลงในการใช้สังคมออนไลน์ในการเรียนการสอนภายใต้กรอบกิจกรรมการเรียนผู้สอนจะเป็นผู้อธิบายรายละเอียด การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนทราบโดยเริ่มจากการแนะนำตัว ความสามารถ ความสนใจ สิ่งที่สนใจ และอักษรหลอดภาพถ่ายของตน เมื่อผู้เรียนเข้าใช้งานให้ผู้เรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 4 คนคละ ความสามารถกันโดยแต่ละคนมีความสามารถสนใจทำสื่อมัลติเรื่องเดียวกัน กิจกรรมการเรียนการสอนจะถูกออกแบบเป็นขั้นตอนโดยผู้สอนจะเป็น คนตั้งกระทู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม สามารถในกลุ่มกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม ค้นหาทรัพยากรในการออกแบบพัฒนางาน ทำข้อสรุปจากการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดและการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อช่วยต่อเติมความรู้ความความสนใจและช่วยกันทำงานเป็นทีมในการพัฒนาสื่อมัลติเมเดียภายใต้ตั้งของกลุ่มงานเสร็จ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนสามารถติดต่อ กันภายในกลุ่มได้แบบทุกสถานที่ และทุกโอกาสผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ เมื่อผลงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์ นักศึกษาจะต้องมีการเตรียมพร้อมสำหรับการนำเสนอ จากนั้น ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อหาผลลัพธ์ของการเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจและ สอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และรายงานผล รวมเวลาในการศึกษาครั้งนี้ ประมาณ 14 สัปดาห์ ใน การศึกษาครั้งนี้ เป็นการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบ เฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตร์ ชั้นโท ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 31 คน แบ่งเป็น ผู้หญิง 17 คน และ ผู้ชาย 14 คน ทุกคนมีพื้นฐานการใช้งานคอมพิวเตอร์ในระดับ เป็นอย่างดีและสามารถใช้งานโปรแกรมเกี่ยวกับสังคมออนไลน์ได้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนจำนวน 30 คะแนน ซึ่งผ่านกระบวนการทางความเชื่อมั่น จากผู้เชี่ยวชาญมาแล้ว และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน จากการวิเคราะห์ผลด้วยสถิติ พบร่วมกันว่าผู้เรียนมีคะแนนก่อนและหลัง การทดลองมีการกระจายแบบปกติ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนดังกล่าวต่อไปด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ (Dependent t-test) พบร่วมกันว่าผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนก่อนเรียน ($M=11.03$, $SD = 2.01$) หลังจากผู้เรียนเข้าร่วมการเรียน การสอนแบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์แล้ว มีผลลัพธ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น โดยแสดงให้เห็นจากคะแนนหลังเรียน ($M=23.58$, $SD = 2.42$) อย่างมีนัยสำคัญ .05 ($t=1.69$, $p<.000$) นอกจากนี้ในการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook ผลปรากฏว่า ผู้เรียนมีความพึงใจต่อการ

ทำงานกลุ่มผ่านการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook อยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.85$, $SD=0.35$) รองลงมา คือ รูปแบบการเรียนรู้ ด้วยสังคมออนไลน์ ($M=4.81$, $SD=0.39$) ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือบน Facebook ($M=4.77$, $SD=0.41$) และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook ($M=4.74$, $SD=0.44$) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น มีการโต้ตอบและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักศึกษาด้วยกันเป็นอย่างดี กล้าที่จะนำเสนอแนวคิด และเปลี่ยนความรู้และข้อสงสัย ล่วงผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากสังคมออนไลน์ ภายใต้ข้อปฏิบัติที่ครูและนักศึกษาได้ตั้งกลุ่มกัน ซึ่งอาจเชื่อมันได้ว่ารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์จะส่งผลต่อผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และมีความพึงพอใจกับกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว อีกทั้งในกระบวนการเรียนรู้นั้น ยังเป็นการปลูกฝังความคิดเห็นเริ่มสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และที่สำคัญผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนอันเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนซึ่งจะเป็นครูปฏิบัติการในอนาคตอีกด้วย หากแต่ทว่าข้อจำกัดในงานวิจัยครั้งนี้ยังใช้กลุ่มเป้าหมายในปริมาณน้อย ดังนั้นแนวทางงานวิจัยในอนาคตอาจทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่กว้างขึ้นและอาจศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลกระทบ อาทิ ปัจจัยทางการเรียนรู้หรือรูปแบบการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนต่อไป

การส่งเสริมกระบวนการทำงานแบบสร้างสรรค์ของนักศึกษาวิชาชีพครู ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์

Promoting of Pre-service Vocational Teachers' Creativity Process with Collaborative Learning on Social Community

ศศิธร ชูแก้ว¹, สุขุมาล หวังวนิชพันธุ์¹, วรคนันท์ เหมนนิธิ¹, ศุภชัย หอวิมาณพร² และ วินิธรรม สุตคันธ์³

¹ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

³ คณะวิชากรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

sasithorn.c@rmutp.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research are to implement learning processes based on the collaborative learning method on Facebook that has been widely used throughout the world, to develop learning model enhancing students' learning and to create students' satisfaction with social community usage. Our work mainly focusses on integrating the collaborative learning theory with learning processes to enhance students' creativity. The selected participants include 31 pre-service teachers who are enrolled in the Computer-Assisted Instruction Package course. The experimental results reveal that the proposed approach can efficiently improve students' learning achievement at the level of .05 of statistical significance and students' satisfaction have been very high level. Furthermore, these technique can indoctrinate students to achieve the creative thinking and to effectively adapt modern information and communication technologies in teaching/learning processes in their future carriers.

Keyword: social community, computer-assisted instruction, collaborative learning

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่นำรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์ที่เรียกว่า Facebook ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในประเทศไทย ทั่วโลก เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการใช้สังคมออนไลน์

อันเป็นการเพิ่มผลลัพธ์ในการเรียนและสร้างความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์ ภายใต้บริบทการใช้งานในประเทศไทยได้มุ่งเน้นการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนของผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 31 คน ที่เรียนรายวิชา การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลลัพธ์ในการเรียนวิชาการพัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 และสร้างความพึงพอใจที่สูงขึ้นในการเรียนของผู้เรียนในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่จะเป็นครุภูมิบุคลิกการในอนาคตอีกด้วย

คำสำคัญ สังคมออนไลน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การเรียนรู้แบบร่วมมือ

บทนำ

ปัจจุบันนี้ได้มีการนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาบูรณาการกับการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาและลดอุปสรรคที่เกิดขึ้นในจัดการเรียนการสอน การนำวิธีการสอนที่เหมาะสมมาผนวกกับเทคโนโลยีระบบเครือข่ายอินเทอร์ที่ก้าวสู่ยุคสังคมออนไลน์ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระบบการศึกษา ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาวิธีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาการพัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำเร็จรูป ของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งเป็นรายวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถผลิตงานด้านมัลติมีเดียด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอนจึงมีการทำจัดกิจกรรมเพื่อผลิตขึ้นงานมัลติมีเดีย ผู้เรียนจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้และหาข้อสรุป พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้อื่น ปัญหาที่เกิดขึ้นคือผู้เรียนยังขาดความร่วมมือซึ่งกันและกัน ในกล้าที่จะนำเสนอแนวความคิดของตนเองอย่างแท้จริง ส่งผลถึงการสร้างสรรค์ผลงานที่ต้องทำด้วยกัน อีกทั้งผู้เรียนยังขาดการติดต่อประสานงานในกลุ่ม เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัย ที่ต้องการหาข้อสรุป ไม่มีการสอบถามหรือหาข้อสรุปด้วยกัน หากผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดและความเข้าใจต่างกันก็ยังขาดการซึ้งปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ไม่เข้าใจในเนื้อหาและไม่สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ในรายวิชาดังกล่าวได้ จากเหตุผลข้างต้น จึงเป็นสาเหตุให้ ผู้วิจัยได้นำข้อดีของสังคมออนไลน์ที่รู้จักกันดี คือ Facebook มาบูรณาการกับวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งจากการได้ศึกษางานวิจัยของนักศึกษาในประเทศไทยต่างๆ อาทิ Ainin และคณะ [1] นักการศึกษาชาวมาเลเซีย ได้ศึกษาผลกระทบของ Facebook เกี่ยวกับหัวหน้าที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ในปี 2013 Chang and Lee [3] ได้นำ Facebook มาช่วยในการพัฒนาการเรียนแบบมีส่วนร่วมในหลักสูตรการเรียนแบบธุรกิจของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทยตั้งหัว แม้แต่ Akbari และคณะ [2] นักการศึกษาชาวเนเธอร์แลนด์ได้ใช้ Facebook มาใช้แก้ปัญหาในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาปริญญาเอกชาวอิหร่านด้วยการเรียนรู้ร่วมกันแบบกลุ่มในปี 2015 ซึ่งในงานวิจัยที่กล่าวมาต่างนำเสนอผลในเชิงบวกที่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้บูรณาการกับการเรียนการสอนทั้งสิ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการนำ Facebook มาใช้บูรณาการเรียนการสอนกับกรณีศึกษาในบริบทของประเทศไทย เพื่อช่วยยกระดับการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีกับการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์ งานวิจัย คือ 1). เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการทำงานของผู้เรียนด้วยการใช้สังคมออนไลน์ 2). เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียนพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดียสำเร็จรูปด้วยการใช้สังคมออนไลน์ และ 3). เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำเร็จรูปด้วยการใช้สังคมออนไลน์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

วิธีการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative) เป็นวิธีการจัดการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในงานที่ได้รับ

มอบหมายและทำงานเป็นทีมภายใต้เงื่อนไขที่มีกำหนดที่ชัดเจนในการจัดการเรียนของตนเองและของกลุ่ม โดย Felder และ Brent [4] ได้นำเสนอวิธีการในการจัดการเรียนการสอนแบบ Cooperative ผู้สอนจะมีบทบาทในการควบคุมขั้นเรียนทั้งในขณะที่ผู้เรียนทำงานกลุ่มด้วย โดยที่ผู้สอนจะมีโครงสร้างที่เฉพาะเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการให้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มและมีงานที่เฉพาะเจาะจง ผู้สอนจะยังคงมีลักษณะการควบคุมในทุกขั้นตอนของการเรียนผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาให้แต่ละกลุ่ม โดยที่ผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาตามความสนใจจากนั้นมอบหมายงานให้สมาชิกภายในกลุ่มตามความถนัดของแต่ละคน สมาชิกแต่ละคนจะช่วยกันการค้นคว้าโดยอาศัยประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่มในการถ่ายทอดเนื้อหาและสร้างความรู้ จากนั้นนำมารวมกัน เน้นการที่สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันและพยายามช่วยเหลือกัน สมาชิกในกลุ่มซึ่งมีความสนใจเรื่องเดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน สามารถมีจิตใจเป็นต้องคลายความสามารถ เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มด้วยรูปแบบที่ผู้สอนกำหนด โดยเน้นกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มแบบเปิดกว้าง

การดำเนินงานวิจัย

ในการปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนและเก็บผลการวิจัยด้วยตนเอง โดยเริ่มจากผู้สอนวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้จากแผนการสอนรายวิชาพิเศษในหัวข้อการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำเร็จรูป ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 30 คน เวลา 20 นาที เมื่อเสร็จแล้ว ผู้สอนได้สร้างกลุ่มในโปรแกรมสังคมออนไลน์ที่เรียกว่า Facebook หลังจากนั้นให้ผู้เรียนเข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคมออนไลน์ แล้วให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนในรายวิชา นี้ในกลุ่มปิด จากนั้นผู้สอนทำการซึ่งแจ้งข้อตกลงในการใช้สังคมออนไลน์ในการเรียนการสอนภายใต้กรอบกิจกรรมการเรียน (ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1) ผู้สอนจะเป็นผู้อธิบายรายละเอียดการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนทราบโดยเริ่มจากการแนะนำตัว ความสามารถ ความถนัด ลักษณะ ใจสปirt และอัพโหลดภาพถ่ายของตน เมื่อผู้เรียนเข้าใช้งานให้ผู้เรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน คละความสามารถกันโดยแต่ละคนมีความสนใจทางสื่อมัลติเรื่องเดียวกัน กิจกรรมการเรียนการสอนจะถูกออกแบบขึ้นตอนโดยผู้สอนจะเป็นคนตั้งกระทู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม สมาชิกในกลุ่มกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม ค้นหาทรัพยากรในการออกแบบพัฒนางาน หาข้อสรุปจากการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดและการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อช่วยต่อเติมความรู้ตามความถนัดและช่วยกันทำงานเป็นทีมในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย

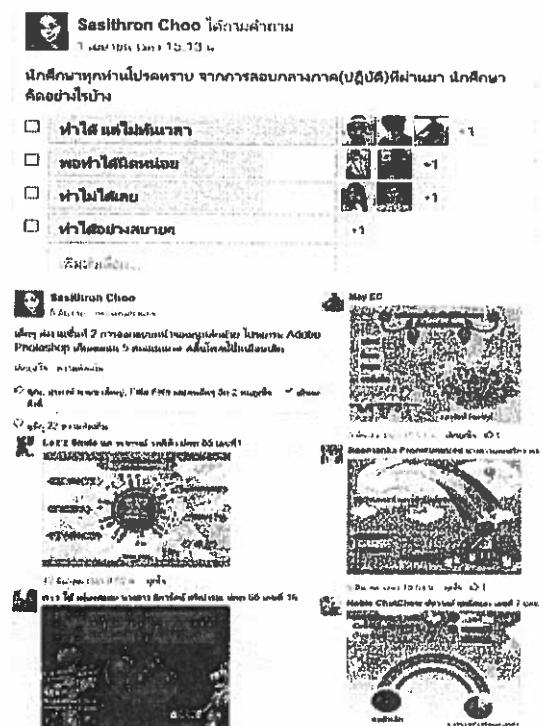
ภายใต้แนวคิดของกลุ่มงานเสริจ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนผู้เรียนสามารถติดต่อกันภายในกลุ่มได้แบบทุกสถานที่และทุกโอกาส ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ (ดังแสดงในภาพที่ 1 และ ภาพที่ 2) เมื่อผลงานเสริจสิ้นสมบูรณ์ นักศึกษาจะต้องมีการเตรียมพร้อมสำหรับการนำเสนอ

ตารางที่ 1 แสดงกรอบกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ (Felder & Brent, 2007)

หลักการพื้นฐาน	กิจกรรมใน Facebook
การพึ่งพาซึ่งกันและกันในเชิงบวก (Positive interdependence)	ผู้เรียนทุกคนแนะนำตัว ความสามารถ ความสามารถ สิ่งที่สนใจ และอัพโหลดภาพถ่ายของตนเอง ผู้เรียนต้องรู้จักชี้แจงกัน ช่วยเหลือกัน โดยมีแนวคิดที่ว่าเมื่อ เราได้รับประโยชน์จากเพื่อน เพื่อนก็จะได้รับประโยชน์จากกันและกัน ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของแต่ละคน
การรับผิดชอบส่วนบุคคล (Individual accountability)	ผู้เรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ตามความสนใจ โดยทุกคนยอมรับว่าแต่ละคนในกลุ่มต่าง ๆ มีความสามารถและมีความสำเร็จต่ออีกกลุ่ม แต่ละคนมีส่วนให้การทำงานในกลุ่มสำเร็จ
การเผยแพร่หน้าที่ว่าไปที่มีปฏิสัมพันธ์ (Face-to-face promotive interaction)	samaชิกทุกคนในกลุ่มจะมีการพูดคุยเรื่องการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียในหัวข้อที่กลุ่มตั้งเลือก โดยการแลกเปลี่ยน ภายนอกกลุ่มของตัวเอง
ทักษะการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม (Appropriate use of collaborative skills)	samaชิกทุกคนช่วยกันหาข้อสรุปในการวิเคราะห์เนื้อหา ออกแบบพัฒนา นำไปใช้ และประเมินผล สื่อมัลติมีเดียทุกขั้นตอน
กระบวนการกลุ่ม (Group processing)	samaชิกในกลุ่มกำหนดเป้าหมายกลุ่ม และช่วยกันทำงานเป็นทีมในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียและเตรียมพร้อมนำเสนอ

ภาพที่ 1 แสดงการเรียนการสอนผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่

ภาพที่ 2 แสดงกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์

จากนั้นผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อทดสอบถึงทักษะการเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจ และสอบถามทัศนคติของผู้เรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และรายงานผล รวมเวลาในการศึกษาครั้งนี้ ประมาณ 14 สัปดาห์

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาบทเรียน

คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสำเร็จรูป จำนวน 31 คน แบ่งเป็น ผู้หญิง 17 คน และ ผู้ชาย 14 คน ทุกคนมีพื้นฐานการใช้งานคอมพิวเตอร์ในระดับเบื้องต้นและสามารถใช้งานโปรแกรมเกี่ยวกับสังคมออนไลน์ได้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนจำนวน 30 คะแนน ซึ่งผ่านกระบวนการหาความเชื่อมั่นจากผู้เชี่ยวชาญมาแล้ว และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลด้วยสถิติ พบร่วมกันที่ผู้เรียนมีคะแนนก่อนและหลังการทดลองมีการกระจายแบบปกติ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนดังกล่าวต่อไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ (Dependent t-test) พบร่วมกันที่เป็นกุ่มเป้าหมายมีคะแนนก่อนเรียน ($M=11.03$, $SD = 2.01$) หลังจากผู้เรียนเข้าร่วมการเรียนการสอนแบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์แล้ว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น โดยแสดงให้เห็นจากคะแนนหลังเรียน ($M=23.58$, $SD = 2.42$) อย่างมีนัยสำคัญ $.05$ ($t=1.69$, $p < .000$) ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

การสอบ	คะแนนเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน SD	t	p
ก่อนเรียน (Pre-test)	11.03	2.01		
หลังเรียน (Post-test)	23.58	2.42	1.69	.000*

* $p < .000$

จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook ผลปรากฏว่า ผู้เรียนมีความพึงใจต่อการทำางานกุ่มผ่านการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook อยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.85$, $SD=0.35$) รองลงมา คือ รูปแบบการเรียนรู้ด้วยสังคมออนไลน์ ($M=4.81$, $SD=0.39$) ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือบน Facebook ($M=4.77$, $SD=0.41$) และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook ($M=4.74$, $SD=0.44$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจของผู้เรียน

รายการประเมิน	คะแนนเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน (SD)	ระดับความพึงพอใจ
1.รูปแบบการเรียนรู้ด้วยสังคมออนไลน์	4.81	0.39	มากที่สุด
2.กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือบน Facebook	4.77	0.41	มากที่สุด
3.การทำงานกุ่มผ่านการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook	4.85	0.35	มากที่สุด
4.ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook	4.74	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.79	0.39	มากที่สุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มผู้เรียนมาสัมภาษณ์เกี่ยวกับความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือบน Facebook ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงรายการสัมภาษณ์นักศึกษา

นักศึกษา	รายการความคิดเห็น
A	“ขอบการเรียนบน Facebook มากค่ะ เพราะได้ส่งงานส่วนตัวและงานที่แบ่งกันทำให้เพื่อนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นได้ตลอดเวลา”
B	“ติดต่อกับเพื่อนและอาจารย์ได้ง่าย แค่โพสท์ไว้ในกลุ่มนี้คุณภาพตอบและแสดงความคิดเห็น ได้คุยกันในกลุ่มมากขึ้น”
C	“ทำงานได้ง่ายขึ้น ผูกคล้ายที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น จึงได้แลกเปลี่ยนความคิดได้ตลอดไม่เข้าใจตรงไหนก็สอบถามกัน จะนำไปใช้ทำงานกับวิชาอื่นด้วย”
D	“ฟรีสไตร์มากครับแต่ก็ทำให้ นักศึกษารู้จักหาความรู้เพิ่มเติม ความรู้ในห้องเรียนมีผลแค่ 5-10% นอกนั้นความรู้ที่ต้องแสวงหาด้วยตัวเองมีผลกับเราตลอดชีวิต”

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นพบว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น มีการโต้ตอบและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักศึกษาด้วยกันเป็นอย่างดี กล้าที่จะนำเสนอแนวคิด แลกเปลี่ยนความรู้และชี้แจงงานส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากสังคมออนไลน์ ภายใต้ข้อปฏิบัติที่ครูและนักศึกษาได้ตกลงกัน ซึ่งอาจเชื่อมั่นได้ว่ารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือบนสังคมออนไลน์จะส่งผลต่อผลลัพธ์ใน การเรียนรู้ที่ดีขึ้น และมีความพึงพอใจกับกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Num [5] นักการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและหัวศึกษาด้านการนำ Facebook มาใช้กับการเรียนแบบร่วมมือในสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์ที่ทางการเรียนเพิ่มขึ้น เช่นกัน อีกทั้งในกระบวนการเรียนรู้นั้นยังเป็นการปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนและยอมรับพัฒนาความคิดเห็นของผู้อื่น และที่สำคัญผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนอันเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนซึ่งจะเป็นครูปฏิบัติการในอนาคตอีกด้วย หากแต่ทว่าข้อจำกัดในงานวิจัยครั้งนี้ยังใช้กับกลุ่มเป้าหมายในปริมาณน้อย ดังนั้นแนวทางงานวิจัยในอนาคตอาจทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่กว้างขึ้นและอาจศึกษาเป็นจังหวันที่ส่งผลกระทบ อาทิ ปัญหาทางการเรียนรู้หรือรูปแบบการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Ainin, S., Naqshbandi, M. M., Moghavvemi, S., & Jaafar, N. I. (2015). Facebook usage, socialization and academic performance. *Computers & Education*, 83(0), 64-73.
2. Akbari, E., Pilot, A., & Robert-Jan Simons, P. (2015). Autonomy, competence, and relatedness in foreign language learning through Facebook. *Computers in Human Behavior*, 48(0), 126-134.
3. Chang, W.-L., & Lee, C.-Y. (2013). Trust as a learning facilitator that affects students' learning performance in the Facebook community: An investigation in a business planning writing course. *Computers & Education*, 62(0), 320-327.
4. Felder, R. M., & Brent, R. (2007). Cooperative Learning Active Learning: Models from the Analytical Sciences (pp. pp. 34–53.): Washington, DC: American Chemical Society.
5. Nam, C. W. (2014). The effects of trust and constructive controversy on student achievement and attitude in online cooperative learning environments. *Computers in Human Behavior*, 37(0), 237-248.